

**ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА ЗАЩИТА НА
ХАБИЛИТАЦИОННИЯ ТРУД НА
МИРОСЛАВА МАНОЛОВА
УТВЪРДЕНО СЪС ЗАПОВЕД НА РЕКТОРА НА
СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ
ОХРИДСКИ“**

СТАНОВИЩЕ

от проф. Борис Владимиров Велчев, д.н., преподавател в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, за хабилитационния труд на Мирослава Манолова – главен асистент по наказателно право в Софийския университет на тема „Защо наказваме? Теоретично-нормативният модел за целите на наказанието в българското наказателно право“ за заемането на научната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 3.6. „Право“, специалност „наказателно право“

Мирослава Борисова Манолова е родена на 12 август 1973 г. в Пловдив. Завършва Юридическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ през 1995 г. От юни 1997 г. до февруари 2000 г. е следовател в Столичната следствена служба. През март 2000 г. започва преподавателската си дейност като редовен асистент по наказателно право в катедра „Наказателноправни науки“ на ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски“. През 2004 г. е избрана за старши, а през 2009 г. – за главен асистент. През 2014 година защитава докторска дисертация на тема „Престъпления с наркотични вещества и прекурсори“.

От 2005 г. до август 2006 г. работи като главен юрисконсулт в Министерството на културата. От септември 2006 г. е съветник в дирекция „Законодателна дейност“ на Народното събрание.

Колегата Манолова е утвърден преподавател, която се ползва с уважението на студентите си и на колегите от катедрата. Тя е автор на множество публикации, като в конкурса освен с монографичен труд тя участва и с шест статии, публикувани в сборници с доклади, издадени от Софийския университет. Всички статии имат връзка с темата на хабилитационния труд и са посветени на въпросите на наказанието.

Още заглавието подсказва за нестандартния подход на автора към темата за наказването. Заглавието „Защо наказваме?“, макар и някак необичайно за академично съчинение, в конкретния случай не звучи претенциозно – всъщност това е въпрос на който в труда е даден отговор. Структурата на труда е опростена и включва три глави.

В първата са разгледани основните теории за целите на наказанието. Авторът е избрала да се концентрира в оценката на въздействието на съответните възгледи за целите на наказанието в отделни исторически периоди /в някои случаи – през първата половина на 20-ти век, другаде – през втората половина/ и в три отделни страни – Русия, САЩ и Германия. Този избор трудно може да мине за представителен, но независимо от някак неясните критерии за подбора и на страните и на периодите, съдържанието на главата отговаря на заглавието и е послужило за добра основа на по-нататъшни разсъждения. Всъщност, структурата на първата глава е основната ми критична бележка към труда на колегата Манолова. Тя е имала своето основание да я структурира по този начин и това може да бъде изведено от съдържанието на написаното в тази глава. Очевидно е, че отраженията на съответните теории в позитивното наказателно право са особено видими именно в тези държави и именно в тези периоди. Все пак, неяснота за това, защо е избран именно този подход за периодизация

съществува. Преди публикуването на труда тя може да бъде отстранена с едно пояснение в началото на първата глава.

Втората глава е естествено продължение на първата и разглежда въпроса за целите на наказанието от гледна точка на позитивното право и на наказателноправната теория у нас.

Основните приноси на автора намирам в третата глава, в която са разгледани някои разминавания между възприетия у нас теоретично-нормативен модел за целите на наказанието и законодателната практика при измененията в НК от последните години.

Като цяло, избраната структура на хабилитационния труд е позволила на автора да развие научните си тези. Наистина, в първите две глави има обстойно представяне на позиции на редица автори, но това не е самоцелно – то се оказва необходимо на автора да развие своите позиции в края на съответната глава. Особено ярко това си личи в края на втората глава /с. 126 и сл./. Не мога да не отбележа като впечатляващ стила на автора за внимателно представяне на чужди авторски позиции – не само изчерпателен и аналитичен, но и направен от позиция на уважение към коментиранията автори. В последно време подобен подход ми се струва рядкост.

Трудът е написан на много добър юридически език, без излишен уклон към усложняване. Това прави работата на колежата Манолова достъпна и за студентите по право, за които тя би била особено полезна, особено с изводите в последната глава. Характерният, на моменти полемичен стил, издаващ и емоция у автора е нещо, което трябва да се насърчава. Страстта на автора към обсъжданата тема си личи, но д-р Манолова в нито един момент не напуска полето на академичния изказ.

Напълно споделям изложеното в справка за приносите. Истина е, че трудът на д-р Манолова е първото научно съчинение, посветено на изследването на целите на наказанието от специфичната гледна точка на

основните теории за наказанието – утилитарната, ретрибутивната и смесената.

Отличният исторически анализ на етапите при формирането на съвременния модел за целите на наказанията в НК определено има приносен характер.

Анализът на целите на наказанието не сами по себе си, а през призмата на установени теоретични разбирания, са позволили на автора да направи редица приносни критични коментари за възприетия у нас модел.

Разсъжденията върху последните промени в законодателството и отражението им върху модела за целите на наказанието съдържат съществени научни приноси – главно за липсата на съответствие между държавната политика за тежестта на наказанието, отразена в измененията на закона от една страна и съдебната практика – от друга.

Може би най-значимият научен принос на автора е в областта на анализа на наказателноправния популизъм. Там нейните разсъждения са обосновани, убедително защитени и оригинални.

Бих искал да подчертая и някои допълнителни значими приносни моменти в работата на Мирослава Манолова. Те са фокусирани върху конкретните ѝ анализи на измененията в наказателното законодателство в последните години.

Манолова отлично е подбрала групи изменения в НК през годините, чрез които убедително да илюстрира тезата си за отсъствие на смислена и професионално защитима наказателна политика на държавата в разглеждания период.

Анализът ѝ на ефекта от увеличаването на наказанията за отвличания през 2010 година е несъмнено приносен.

Същото важи и за анализа за законодателните промени за наказването на престъпленията, свързани с наркотични вещества и

прекурсори – тема, която и е професионално позната още от докторската ѝ дисертация.

Манолова изключително убедително критикува и промените в наказателноправния режим на непълнолетните от миналата година. Анализът ѝ е много професионален и със сигурност може да послужи за обосноваване на промени *de lege ferenda* в бъдеще. Същото важи и за написаното по отношение на наказуемостта на престъпленията по транспорта.

Позициите на Манолова се оказват в синхрон със съдебната практика, която наистина не приема изкуствено увеличените по популистки мотиви наказания и се стреми с актовете си да се противопоставя на съществуващите тенденции за постоянно увеличаване на наказанията. Цитираните криминологически анализи потвърждават правотата на изводите ѝ.

Основният принос на автора в хабилитационния труд според мен се намира в края на последната глава, където тя очертава белезите на наказателноправния популизъм. Приносна без съмнение е идеята за необходимостта от законодателно задължение за предварително събиране и обработка на криминологични данни преди всяко изменение в НК. Това важи и за идеята за последваща оценка на ефективността на направените промени в НК, която да се извършва от Центъра за парламентарни изследвания на Народното събрание.

Като цяло мога да обобщя – въпросът „защо наказваме?“, който авторът си задава в заглавието на хабилитационния труд е получил отговор. Впрочем, работата само ще спечели, ако критичните бележки на автора към теоретично – нормативния модел за целите на наказанието, отразени в края на втората глава бъдат обобщени в един нов модел.

Извън посоченото за липсата на обяснение за избраната структура на първата глава, нямам особени критични бележки към хабилитационния

труд. Впрочем и тази критична бележка може лесно да се отстрани, ако авторът с няколко изречение очертае логиката на избрания подход преди публикуването на труда. Такава логика има – тя трябва само да се изясни и посочи.

Хабилитационният труд напълно отговаря изискванията на закона за заемане на академичната длъжност „доцент“ по наказателно право. Кандидатът отговаря на минималните национални изисквания по чл. 26 ЗРАСРБ.

Настоятелно препоръчвам на научното жури да вземем решение с което да предложим назначаването на Мирослава Манолова на академичната длъжност „доцент“ в Катедрата по наказателноправни науки на Юридическия факултет на Софийския университет.

проф. Борис Велчев, д.н.